

Zápis do první třídy základní školy

Zápis je první velkou událostí v životě každého dítěte. Předznamenává jeho vstup do školy a začátek osamostatňování a přípravy na život. Podle naší legislativy musí být každé dítě, které do 31. srpna daného kalendářního roku dosáhne věku 6 let, zapsáno ke školní docházce, a to bez ohledu na plánovaný odklad školní docházky (pokud zápis „necháme plavat“, dopouštíme se přestupku a můžeme za to dokonce dostat pokutu). Dítě také nemůžeme poslat k zápisu samotné nebo se starším sourozencem, a to ani v případě, že máme školu „u nosu“. K zápisu se musí dostavit minimálně jeden z rodičů (či jiný zákonný zástupce dítěte) společně s dítětem. Zápis nelze absolvovat bez jeho přítomnosti. Pokud je dítě například nemocné, rodiče (či jiný zákonný zástupce dítěte) oznámí tuto skutečnost ředitelství školy a je jim nabídnut náhradní termín zápisu.

Každá škola si individuálně zvolí formu, tak aby nenásilně získala obraz o zralosti dítěte pro nástup do školy. Může jít o povídání nad obrázky, o oblíbených činnostech dítěte, předvedení připravené básničky, zazpívání písničky. Dítě by mělo umět pozdravit, říci své jméno, kde bydlí, případně, jak se jmenují rodiče, sourozenci. Přitom je sledována kvalita mluveného projevu – výslovnost, popřípadě logopedické problémy a slovní zásoba.

Při rozhovoru s budoucím školákem sledují učitelky, zda se dítě dokáže odloučit na určitou dobu od rodičů (nepláče, nebojí se), jestli dokáže samostatně odpovídat na jednoduché otázky (jak se jmenuješ, kde bydlíš, máš nějakého sourozence, co rád děláš) a řešit zadané úkoly (nakreslit obrázek, rozlišit barvy, pojmenovat základní geometrické tvary, popsat obrázek, spočítat pastelky, zjistit, čeho je více a čeho je méně, co je vpředu, vzadu, před a za, vpravo, vlevo).

Při kresbě obrázku, nejčastěji postavy, která zároveň vypovídá o vývojové vyspělosti dítěte, sleduje učitelka laterální a správné držení tužky.

Co by mělo umět dítě, které jde v září do školy?

- ☺ správně vyslovovat všechny hlásky
- ☺ reagovat i na cizího dospělého, vyřídit jednoduchý vzkaz
- ☺ umět poslouchat pozorně pohádku nebo jiný text a jednoduše vyprávět obsah
- ☺ pracovat samostatně i ve skupině dětí
- ☺ vydržet nad zadaným úkolem alespoň čtvrt hodiny a práci dokončit
- ☺ recitovat básničku, zazpívat písničku
- ☺ vědět jak se jmenuje, kolik mu je let, kde bydlí, znát základní údaje o své rodině
- ☺ znát dny v týdnu, pojmy času, roční období, den, noc, ráno...
- ☺ orientovat se, co je nahoře, dole, vpravo, vlevo, pod, nad
- ☺ hrát jednoduché hry – domino, pexeso, člověče, nezlob se, skládat puzzle
- ☺ počítat po jedné do deseti
- ☺ držet správně tužku, netlačit, kreslit, aby tužka lehce klouzala po papíře
- ☺ poznat základní barvy a některé jejich odstíny
- ☺ umět vybarvovat jednoduché tvary a příliš nepřetahovat
- ☺ vystřihovat jednoduché tvary
- ☺ samostatně se oblékat, zapínat knoflíky, vázat kličku
- ☺ dodržovat hygienu, umýt si ruce před každým jídlem, jíst příborem
- ☺ umět pozdravit, poprosit, poděkovat

Pokud některé činnosti dělají vašemu dítěti potíže, nevěste hlavu, všechno se dá do 1. září docvičit.

Odložená školní docházka

Co je to školní zralost?

Jedná se o období kolem šestého roku věku, kdy dítě splňuje určité požadavky v tělesné, duševní a sociální oblasti a kdy je vlastně připraveno nastoupit do první třídy základní školy.

V době, kdy dítě dosáhne věku pěti až šesti let, tedy dochází k závažnému rozhodování rodičů i pedagogických pracovníků o tom, zda je zralé pro vstup do základní školy. Bere se v úvahu nejen věk dítěte, ale i jeho psychická a citová zralost, psychická zralost, tělesný vývoj, zdravotní stav a pracovní vyspělost. A to konkrétněji:

- odolnost vůči frustrujícím situacím
- schopnost vyvarovat se impulzivním reakcím
- schopnost přijmout případný neúspěch
- schopnost podřídit se autoritě cizí osoby
- schopnost začlenit se do skupiny vrstevníků
- schopnost soustředění se
- schopnost správného vyjadřování se
- znalost barev
- schopnost určování pořadí, množství a polohy
- schopnost analytického myšlení (orientace v časových intervalech, chápání souvislostí, prostorová orientace)
- schopnost logického myšlení
- dosažení tělesné vyspělosti a zralosti nervových drah
- motorické schopnosti
- schopnost odlišit povinnost od hry
- optimální pracovní tempo

Jestliže z testů školní zralosti vyplyne, že dítě nesplňuje požadavky školní zralosti, je pro vstup do základní školy považováno za nezralé. Na základě vyšetření pedagogicko-psychologické poradny (dítě může být vyšetřeno pouze se souhlasem rodičů) a doporučení dětského lékaře může dojít (opět pouze se souhlasem rodičů) k odkladu povinné školní docházky.

Průběh posouzení školní zralosti

Obvykle se tomu děje ve dvou etapách. V první etapě je zralost dítěte posouzena jeho dětským lékařem, učitelkami v mateřské škole, ale i učitelkami základní školy během zápisu do první třídy. Jestliže se ohledně zralosti předškoláka vyskytnou nějaké pochybnosti, je dítě doporučeno na podrobnější vyšetření do pedagogicko-psychologické poradny.

Do druhé etapy spadají právě testy školní zralosti, provedené odborníky v pedagogicko-psychologických poradnách. Psychologové a speciální pedagogové mají s danou problematikou dlouholeté zkušenosti. Odborníci provedou s dětmi speciální testy a na základě jejich výsledků doporučí rodičům nástup či odklad školní docházky. Jestliže mateřská škola či pedagogicko-psychologická poradna doporučí odklad školní docházky, je pouze na rodičích dítěte, zda na toto doporučení přistoupí. Konečné slovo v tomto významném rozhodování mají rodiče dítěte.

Rodič by měl vědět, z jakého důvodu je jeho dítěti doporučován nástup do školy o jeden rok později. Navrhnu, jak s dítětem následně doma pracovat, jak jednotlivé schopnosti rozvíjet a posilovat.

Dítě se učí stále. Při každé hře, při čtení pohádek, povídání si, při každé společné činnosti se vždy dítě něčemu novému přiučí. Procvičováním určité schopnosti rozvíjíte vždy i schopnosti jiné, protože se navzájem prolínají a doplňují. **Někdy s pomocí speciálních cvičení pro děti předškolního věku můžete mnohé dohonit, aniž by musely mít odložený nástup do školy o jeden rok.**

Kdy žádat odklad školní docházky? Odklad školní docházky: Ano, či ne?

Kdy má odložení školní docházky význam? V případě, není-li předškolák na povinnou školní docházku ještě připraven, tedy jde-li o jeho **dočasnou nezralost**. V některých případech je ale odklad jen oddálením řešení nestandardního vývoje dítěte, které se vyvíjí s určitými problémy. V případě, že z vyšetření pedagogicko-psychologické poradny i dětského lékaře vyplývá, že jde o zastavený psychický vývin, odložení povinné docházky nepomůže. Je proto dobré naslouchat doporučení odborníků.

Jak mohou k bezproblémovému vstupu dítěte do školy přispět samotní rodiče?

Na školu je třeba děti soustavně připravovat a to doslova od narození. Nejde o to, aby rodiče své děti dopředu učili. Jde o běžné návyky, dovednosti a běžné lidské schopnosti. Rodiče musí děti naučit pořádku, zodpovědnosti za sebe, určité disciplíně a dennímu řádu. Mezi samozřejmé dovednosti patří schopnost dětí obléci se, starat se o své věci. Ale také samostatně se vyjadřovat, správně mluvit. Právě tady mají mnohé nastupující děti v poslední době největší potíže. Naše škola nabízí dětem a rodičům ze základní, ale i mateřské školy speciální výcvik k nápravě těchto potíží, který vede odborně připravená učitelka - logopedka. Na základě doporučení paní učitelek z mateřské školy nebo na základě rozhovoru dětí u zápisu tuto logopedickou nápravu provádí paní učitelka Jančová. Pokud rodiče souhlasí, jsou děti zařazeny do logopedického výcviku. Následná náprava problémů je ale bez podpory a spolupráce rodičů nemožná. Rodiče si musí udělat každý den alespoň chvíli na společný nácvik slovních cvičení s dítětem, které jim logoped zadává. Všechno se dá do začátku školy docvičit. Ale trénovat se musí denně a nejen ve školce, ale i doma. Dítě si musí nejpozději v průběhu první třídy všechny hlásky pořádně zafixovat a naučit se je používat v běžné řeči, aby mohlo správně psát.

Pro které děti je odklad školní docházky vhodný?

Jedná se o děti, které bývají neklidné, nebo naopak nápadně utlumené. Tyto děti mohou být také impulzivní a překotné, těžkopádné a zdlouhavé, neobratné a nesoustředěné, závislé, nesamostatné, nekomunikující, uzavřené do sebe, vzdorné, či špatně navazující jakékoli kontakty. Půjde-li „nezralé“ dítě do první třídy, může mu školní výuka dělat výrazné problémy. Nemusí totiž zvládat výuku jako většina dětí ve třídě a ani si zvyknout na systematickou práci ve škole.

Kdo nakonec rozhodne o odkladu školní docházky?

Podle nového školského zákona je nutné doložit žádost o odklad dvěma odbornými doporučeními. Rodiče žádají v době zápisu ředitele základní školy o udělení odkladu školní docházky. O odkladu školní docházky rozhoduje ředitel základní školy na základě písemné žádosti rodičů a dvou odborných doporučení (posudku příslušné pedagogicko-psychologické poradny a doporučení lékaře- pediatra.).

Rodiče, nezapomínejte, v případě, že je odklad školní docházky realizován, je nutno se v průběhu tohoto roku dítěti věnovat více a pomáhat mu drobné nedostatky dohnat a případné problémy minimalizovat. V případě, že v průběhu tohoto roku dítěti nepomůžete, nastane za rok obdobná situace a dítě nebude do školy připraveno o nic více. Snažte se, prosím, z tohoto roku vytěžit co nejvíce.